



## بررسی اثر دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده بر میزان کاهش مصارف انرژی (مطالعه موردی: یک ساختمان نمونه در شرایط اقلیمی مختلف)

سمانه اسلامیان کوپائی<sup>۱</sup>، جواد دیوانداری<sup>۲\*</sup>، محمد نظیفی فرد<sup>۳</sup>

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری و انرژی، پژوهشکده انرژی، دانشگاه کاشان، samaneh.eslamian@grad.kashanu.ac.ir

۲\* - عضو هیئت علمی، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه کاشان، j.divandari@kashanu.ac.ir

۳- عضو هیئت علمی، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه کاشان، nazifi@kashanu.ac.ir

دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۱۵، بازنگری: ۱۴۰۴/۱/۲۷، پذیرش: ۱۴۰۴/۲/۱۳

### چکیده

طی چند دهه اخیر، بهره‌گیری از انرژی‌های تجدیدپذیر نظیر انرژی خورشیدی به‌عنوان راه حلی برای رفع نیازهای روزافزون به منابع جدید انرژی و پاسخ به ضرورت‌های مقابله با آلودگی‌های زیست‌محیطی در بخش ساختمان مطرح می‌شود. در این میان یکی از روش‌ها برای تأمین گرمایش ساختمان و بهره‌گیری از تکنیک‌های ذخیره‌سازی حرارتی دیوار ترومب می‌باشد. در مقاله حاضر یک دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده با استفاده از نرم‌افزار دیزاین بیلدر مدل‌سازی و تأثیر جهت‌گیری ساختمان در میزان مصرف انرژی در یک ساختمان موجود، در چهار اقلیم مختلف با توجه به سه نمونه مواد تغییر فاز دهنده موجود در بازارهای ایران و همچنین متناسب با دمای آسایش اقلیم مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتایج شبیه‌سازی نشان می‌دهد تأثیر مواد تغییر فاز دهنده در هر سه نمونه مورد آزمایش یکسان بوده لکن در بررسی میزان مصرف انرژی، بیش‌ترین میزان ۲۲۳ کیلووات بر ساعت در اقلیم گرم و مرطوب و کم‌ترین میزان ۱۵۲ کیلووات بر ساعت در اقلیم سرد و در زاویه  $90^\circ$  نشان داده شده است. با توجه به قیمت‌های حامل‌های انرژی، هزینه انرژی مصرفی ساختمان در اقلیم سرد به‌گونه‌ای است که امکان بازگشت سرمایه‌گذاری برای مواد تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب را در طول یک‌سال فراهم می‌کند و می‌توان نتیجه گرفت اجرای دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده هر یک از نمونه‌های موجود در بازار ایران در اقلیم سرد مقرون‌به‌صرفه می‌باشد.

\* عهده‌دار مکاتبات: j.divandari@kashanu.ac.ir

کلمات کلیدی: دیوار ترومب، مواد تغییر فاز دهنده، کاهش مصرف انرژی، شبیه‌سازی، دیزاین بیلدر

نحوه استناد به این مقاله: سمانه اسلامیان کوپائی، جواد دیوانداری، محمد نظیفی فرد. بررسی اثر دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده بر میزان کاهش مصارف انرژی (مطالعه موردی: یک ساختمان نمونه در شرایط اقلیمی مختلف). مهندسی مکانیک تبدیل انرژی. ۱۴۰۴؛ ۱۲ (۱): ۲۳-۴۲.

## ۱- مقدمه

روند مصرف انرژی در جهان یک نگرانی فزاینده است و طبق اعلام شورای جهانی انرژی، تقاضای انرژی اولیه تا سال ۲۰۵۰ به بیش از دو برابر خواهد رسید [۱]. آمارهای انرژی نشان می‌دهند ساختمان‌ها و بخش ساخت‌وساز به‌طور مستقیم منجر به مصرف ۳۶ درصد مصرف جهانی انرژی و ۴۰ درصد از کل انتشار مستقیم و غیرمستقیم گاز دی‌اکسید کربن می‌باشد که در این میان مصرف انرژی سیستم‌های تهویه مطبوع بخش قابل توجهی از مصرف انرژی ساختمان را به خود اختصاص می‌دهد. با توجه به این ضرورت، راهبرد کاهش مصرف انرژی سیستم‌های تهویه مطبوع، می‌تواند سهم مؤثری در کاهش انتشار کربن ساختمان و مصارف حامل‌های انرژی داشته است. دیوار ترومب یک راهکار معماری شناخته‌شده در میان سامانه‌های خورشیدی غیرفعال مانند دودکش‌های خورشیدی [۲] و سقف‌های خورشیدی [۳] است که برای اولین بار در سال ۱۸۸۱ ارائه شد [۴]. تاکنون، دیوار ترومب به‌دلیل ساختار ساده، کارایی بالا و هزینه عملیات کم، از طریق تحقیقات تئوری و تجربی به‌طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است [۵ و ۶]. نتایج مطالعات پیشین نشان می‌دهد کارایی دیوار ترومب با مساحت آن رابطه مستقیمی دارد، اما زمانی که نسبت مساحت دیوار ترومب به مساحت کل دیوار از ۳۷ درصد فراتر رود، افزایش کارایی دیوار محدود خواهد شد [۷]. بریگاسا و همکاران [۸] دریافتند که وقتی یک دیوار ترومب به پوشش ساختمان اضافه می‌شود، صرفه‌جویی در گرمایش انرژی به ۱۶/۳۶ درصد می‌رسد. علاوه بر این، بویلاکوا و همکاران [۹] دریافتند که دیوار ترومب تقاضای الکتریکی برای تهویه مطبوع را تا ۱۰/۵ درصد در مقایسه با پیکربندی سنتی کاهش می‌دهد. با این حال، عملکرد انرژی یک دیوار ترومب همیشه به دلیل بازده حرارتی کم و اینرسی حرارتی بالا محدود می‌شود. علاوه بر این، دیوار ترومب در طول روز کارایی دارد زیرا صرفاً توسط انرژی خورشیدی هدایت می‌شود [۱۰]. برای غلبه بر این معایب و افزایش عملکرد انرژی دیوار ترومب، اخیراً مطالعات متعددی با تمرکز بر بهبود دیوار سنتی ترومب انجام شده است. اخیراً طراحی دیوار ترومب به‌صورت یکپارچه با  $PCM^1$  (مواد تغییر فاز دهنده) پیشنهاد شده که می‌تواند انرژی خورشیدی را در طول روز ذخیره کند و انرژی حرارتی را در زمان شب آزاد کند [۱۱]. چنین موادی با تغییر گرمای نهان فاز به ذخیره‌سازی حرارتی کمک می‌کنند، یعنی در حین ذوب شدن انرژی را جذب و در حین جامد شدن انرژی را آزاد می‌کنند. پیاده‌سازی PCM در سیستم‌های حرارتی یک راه کارآمد و ارزان در بهبود کارایی سیستم یک سیستم حرارتی خورشیدی از جمله دیوار ترومب می‌باشد. این مواد علاوه بر ظرفیت ذخیره‌سازی حرارتی خود می‌توانند دارای استحکام بالا، حجم کم و دمای تغییر فاز پایین باشند. مواد تغییر فاز دهنده معمولاً جامد و متراکم هستند و می‌توانند به روش‌های مختلف با مصالح ساختمانی ترکیب شوند تا مصرف انرژی ساختمان را کاهش دهند و عملکرد ذخیره‌سازی گرما را بهبود بخشند. علاوه بر این، این مواد به اندازه کافی انعطاف‌پذیر هستند و قابل یکپارچه‌سازی با اجزای ساختمان هستند. در مطالعه‌ای که توسط جین و همکارانش [۱۲] انجام گرفت مواد تغییر فاز دهنده را از طریق دولایه فویل آلومینیومی محافظ در دیوارها گنجانده‌اند به‌گونه‌ای که این سیستم قادر بود اتاق آزمایش را ۲ ساعت بیش‌تر از دیوار ترومب معمولی گرم نگه دارد. دوان و همکاران [۱۳] یک مطالعه تجربی بر روی دیوار PCM Trombe یکپارچه در مقیاس کوچک انجام داد و نتیجه پیشنهاد کرد که برای PCM با دمای ذوب مناسب، طیف وسیعی از دمای تغییر فاز و گرمای نهان بالا باید انتخاب شود. نوشین ابوالحسنی و همکاران [۱۴] در مقاله به‌سازی حرارتی جدار ساختمان‌های موجود در اقلیم سرد در ایران با بهره‌گیری از ویژگی‌های دیوار ترومب برای سنجش کارایی این دیوار با استفاده از نرم‌افزار انرژی پلاس رفتار حرارتی یک ساختمان واقعی موجود در اقلیم سرد را با جزئیات پیشنهادی در سه حالت بدون عایق، با عایق و با دیوار ترومب به‌دست آوردند نتایج نشان‌دهنده کارایی بهتر دیوار ترومب نسبت به حالت‌های دیگر بود

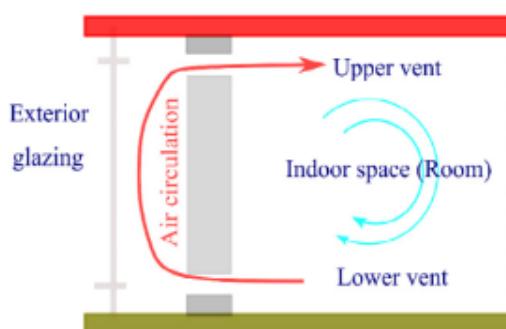
در پژوهش حاضر ابتدا دیوار ترومب و مواد تغییر فاز دهنده مورد مطالعه قرار گرفته و سپس میزان مصرف انرژی ساختمان دارای دیوار ترومب با در نظر گرفتن انواع مواد تغییر فاز دهنده و جهت قرارگیری ساختمان در اقلیم‌های مختلف با استفاده از

<sup>1</sup> Phase Change Material

نرم افزار دیزاین بیلدر به دست آمده تا مناسب ترین اقلیم برای دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده و جهت گیری ساختمان جهت کاهش مصرف انرژی مشخص شود.

## ۲- دیوار ترومب

دیوار ترومب یک سیستم خورشیدی ایستا و غیرفعال است که معمولاً از مصالح ساختمانی تیره رنگ ساخته شده و با شیشه عمودی پوشانده شده که به موجب آن هوای تهویه شده می تواند بین دیوار و شیشه گردش کند. دریاچه ها در بالا و پایین دیوار قرار دارند تا به هوا اجازه ورود به داخل را بدهند [۱۵]. شکل (۱) یک نمایش شماتیک از دیوار ترومب را نشان می دهد. دیوار ترومب با جذب پرتوهای خورشید به عنوان انرژی خورشیدی و تبدیل آن ها به انرژی گرمایی عمل می کند، به گونه ای که نور خورشید از طریق شیشه به دیوار تاریک می تابد و آن را گرم می کند و گرمای ذخیره شده به تدریج از طریق دیوار با رسانایی و همرفت در شب، بدون نیاز به فن یا پمپ به سطح داخلی می رسد [۱۵، ۱۶].



شکل ۱: دیوار ترومب کلاسیک [۱۶]

دیوار کلاسیک ترومب که در شکل (۱) نشان داده شده است عمدتاً با همرفت طبیعی کار می کند زیرا دیوار مستقیماً رو به فضای مورد نظر برای گرمایش است. دیوار شار گرمای خورشید را از طریق شیشه جذب و پس از آن، دمای هوای کانال را افزایش می دهد و به دلیل همرفت طبیعی و پدیده های ترموسیفون، هوا از دریاچه بالایی وارد اتاق می شود. بخشی از شار گرمای خورشید از طریق گردش هوا به اتاق منتقل می شود. بستن دریاچه ها در شب از برگشت و خروج گرما از فضا جلوگیری می کند. پدیده ترموسیفون معکوس در برخی از شب ها و در زمستان مشاهده می شود. در واقع هنگامی که دمای دیوار نسبت به اتاق سردتر و گردش هوا در کانال از بالا به پایین خواهد بود و دمای اتاق را کاهش می دهد. ساخت دیوار کلاسیک ترومب براساس استفاده از مواد ذخیره سازی گرما از جمله آجر، بتن، سنگ و خشت خام است. برای افزایش جذب انرژی خورشیدی، سطح بیرونی آن سیاه و معمولاً فاصله هوا بین دیوار و شیشه از ۳ تا ۱۰ سانتی متر متغیر می باشد [۱۷].

علاوه بر این، دیوار ترومب باید به گونه ای طراحی شود تا با عرض های جغرافیایی مختلف مطابقت داشته باشد. برای این منظور طرح های متعددی از دیوارهای ترومب ارائه شده که براساس شکل، جنس و نوع عملکرد به شرح زیر طبقه بندی می شوند:

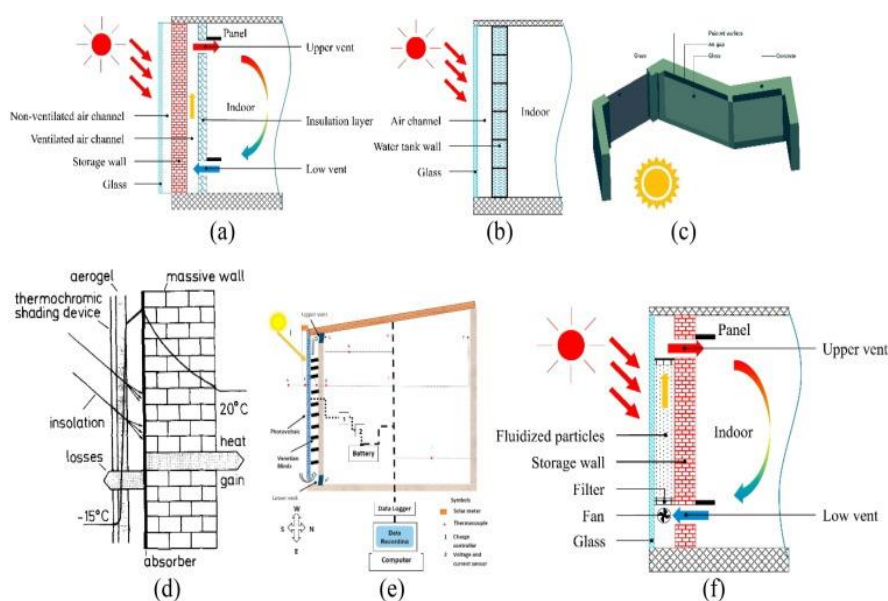
- دیوار کلاسیک ترومب (CTW<sup>1</sup>)
- دیوار ترومب-میشل (TMW<sup>2</sup>) هم چنین به عنوان دیوار ترومب مرکب شناخته می شود: عایق به پشت دیوار اضافه می شود تا از اتلاف گرما به سمت خارج جلوگیری شود.
- دیوار ترومب حاوی آب (TWT<sup>3</sup>): ظروف آب در دیوار قرار می گیرند تا به عنوان یک محیط ذخیره گرما عمل کنند.

<sup>1</sup> Classic Trombe wall

<sup>2</sup> Trombe Michel wall

<sup>3</sup> Water Trombe wall

- دیوار زیگزاگ ترومب ( $ZTW^1$ ): دیوار از بخش‌های مختلف ساخته شده است که پشت‌سرهم به شکل زیگزاگ قرار گرفته‌اند تا از تابش خورشید در دوره‌های اوج آفتابی بکاهند.
- دیوار ترموکرومیک ( $TTW^2$ ): یک پوشش ترموکرومیک به دیوار تعبیه شده است.
- دیوار ترومب سیال شده ( $FTW^3$ ): ذرات سیال با جذب بالا در فضای خالی بین دیوار و لعاب خارجی قرار می‌گیرند.
- ماده تغییر فاز دهنده - دیوار ترومب ( $PCMTW^4$ ): یک PCM به عنوان یک محیط ذخیره حرارت در دیوار گنجانده شده است.
- دیوار ترومب فتوولتائیک ( $PVTW^5$ ): سلول‌های خورشیدی فتوولتائیک به دیوار تعبیه شده‌اند.



شکل ۲: پیکربندی‌های مختلف دیوار ترومب: (الف)  $TW$  کامپوزیت [۱۹]، (ب)  $TW$  آب [۲۰]، (ج)  $TW$  زیگزاگ، (د)  $TW$  ترموکرومیک [۲۱]، (ه)  $TW$  فتوولتائیک [۲۲] و (و)  $TW$  سیال شده [۱۹].

## ۲-۱- محاسن دیوار ترومب

از محاسن دیوار ترومب می‌توان به سطح بالای آسایش حرارتی که ایجاد می‌کند، ترکیب مناسب با دریافت مستقیم در صورت نیاز برای محدود نمودن روشنایی، همین‌طور سهولت اجرای آن بر دیوار موجود که همراه با هزینه متعادلی خواهد بود و همچنین می‌توان به مناسب بودن آن برای بارهای گرمایشی بزرگ اشاره کرد. مزایای دیگر آن عبارت‌اند از: ایجاد پوسته‌ای مقاوم‌تر در مقابل آب‌وهوا، ایجاد عایق حرارتی بهتر و نمایی جذاب‌تر برای ساختمان.

## ۲-۲- معایب دیوار ترومب

اصولاً طراحی دیوار ترومب گران‌تر بودن از دریافت مستقیم انرژی خورشیدی است. از طرفی در طراحی ساختمان ممکن است منجر به عدم روشنایی و دید نامناسب می‌گردد. در واقع این راهکار گرمایش با این که راهکاری نسبتاً ارزان می‌باشد، اما در

<sup>1</sup> Zigzag Trombe wall

<sup>2</sup> Thermochromic Trombe wall

<sup>3</sup> Fluidized Trombe wall

<sup>4</sup> Phase Change Material Trombe wall

<sup>5</sup> Photovoltaic Trombe wall

مجموع از روش دریافت مستقیم گران تر می باشد، اگر قرار باشد مهم ترین عیب آن را نام ببریم، باید به عدم آسایش بصری که توسط آن ایجاد می شود اشاره کرد. دیوار ترومب، مسیر ورود نور به اتاق را خواهد بست و به همین ترتیب از میزان سطح روشنایی اتاق کاسته خواهد شد. در صورتی کارایی این راهکار در حداکثر میزان خود خواهد بود که آسمان آفتابی باشد و نور خورشید به صورت مستقیم به این فضا بتابد، اما در صورتی که آب و هوای منطقه ای ابری باشد، استفاده از آن توصیه نمی شود [۲۳].

### ۳- مواد تغییر فاز دهنده

ذخیره انرژی حرارتی یک نوآوری است که انرژی حرارتی را با گرم کردن یا سرد کردن یک محیط، ذخیره می کند تا اطمینان حاصل شود که انرژی ذخیره شده می تواند در زمان بعدی برای اهداف گرمایش و سرمایش استفاده شود. این سیستم ها شامل سه مرحله اصلی هستند، یعنی شارژ حرارتی، ذخیره سازی و تخلیه<sup>۱</sup> TES از دو روش ذخیره سازی، یعنی فیزیکی (ذخیره گرمای محسوس و نهان) و شیمیایی استفاده می کند. ذخیره گرمای محسوس با افزایش دمای محیط، گرما را ذخیره می کند. ظرفیت ذخیره سازی مواد مورد استفاده در این نوع ذخیره سازی به میزان تغییر دمای مورد نیاز در شرایط اعمال شده و حجم مواد مورد استفاده بستگی دارد [۲۴].

مواد تغییر فاز دهنده، موادی هستند که مازاد انرژی حرارتی محیط اطراف خود را در زمان عدم نیاز بر پایه گرمای نهان ذوب و انجماد در خود ذخیره می کنند و در زمان نیاز، دوباره به محیط باز می گردانند و با این عمل به طور کاملاً هوشمند محیط اطراف خود را مجبور می کند که در درجه حرارت معینی موسوم به دمای پافشاری باقی بماند میزان ذخیره این مواد ۵ الی ۱۴ برابر انرژی است که موادی مانند آب یا سنگ می توانند به صورت محسوس در خود ذخیره نمایند. روش کار این مواد برای ذخیره انرژی گرمایی به این شکل می باشد که طی فرآیند گرم شدن محیط، به صورت موازی با محیط گرم می شوند تا زمانی که به دمای ذوب خود (تغییر فاز) برسند. پس از رسیدن به این دما با وجود آن که دمای محیط هم چنان به روند افزایشی خود ادامه می دهد، دمای این مواد و البته محیط اطراف آن به دلیل آن که در حال تغییر فاز است، ثابت مانده و در برابر افزایش دما مقاومت می نماید. در واقع طی این بازه زمانی که معمولاً چند ساعت نیز به طول می انجامد، ماده تغییر فاز دهنده مقادیر زیادی از گرمای محیط را به خود جذب می نماید ولی آن را صرف افزایش دمای خود نمی کند؛ بلکه گرمای جذب شده را صرف تغییر فاز خود از جامد به مایع نموده و طی این فرآیند دمای خود و محیط خود را ثابت نگه می دارد. مواد تغییر فاز دهنده را براساس دمای تغییر فاز به سه دسته مهم مواد آلی، هیدرات نمک ها و یوتکتیک ها می توان تقسیم نمود. امروزه این مواد کاربرد وسیعی در حفاظت در برابر آتش، ذخیره انرژی توسط سیستم های خورشیدی، گرم کننده دست در زمستان، البسه ورزشی، لوازم خواب، عایق شفاف در شیشه پنجره ها، آب گرم کن خورشیدی، حمل و نقل و نگهداری محصولات غذایی سرد و گرم، روکش صندلی و روکش داخلی سقف خودروها، ماهواره ها، گلخانه ها، جلیقه های خنک کننده و غیره دارند. از سال ۱۹۸۰ میلادی استفاده آن ها در ساختمان مورد توجه قرار گرفت که با روش های مختلف در دیوارها، سقف، کف، مخازن سرد و گرم و دیوار ترومب به کار گرفته می شوند [۲۵].

#### ۳-۱- مشخصات مواد تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب

ویلاي دشت چهل در چهار اقلیم مختلف ایران با استفاده از نرم افزار دیزاین بیلدر با مواد تغییر فاز دهنده متنوع در دیوار ترومب شبیه سازی شده است. مواد تغییر فاز دهنده موجود در بازار ایران در این شبیه سازی عبارتند از بیو پی سی ام<sup>۲</sup> که نمونه ای از مواد تغییر فاز دهنده است که از سویا و نخل روغن های زیستی تولید می شود، این مواد مجموعه ای از سلول های جداگانه کوچک هستند، که به صورت رول از یک ورق تشکیل می شوند و دارای روکشی از جنس پلاستیک بادوام در مقابل آتش سوزی است [۲۶].

<sup>1</sup> Thermal Energy Storage

<sup>2</sup> Biopcm

جدول ۱: مشخصات مواد تغییر فاز دهنده بیو پی سی ام [۲۶]

| نوع ماده تغییر فاز دهنده | رسانایی<br>W/M-K | گرمایی ویژه<br>J/Kg-k | چگالی<br>kg/m <sup>3</sup> | ضخامت<br>m |
|--------------------------|------------------|-----------------------|----------------------------|------------|
| BioPCM® M182/Q21         | ۰/۲              | ۱۹۷۰                  | ۲۳۵                        | ۰/۰۷       |
| BioPCM® M182/Q23         | ۰/۲              | ۱۹۷۰                  | ۲۳۵                        | ۰/۰۷       |
| BioPCM® M182/Q25         | ۰/۲              | ۱۹۷۰                  | ۲۳۵                        | ۰/۰۷       |



شکل ۳: مواد تغییر فاز دهنده بیو پی سی ام [۲۶]

Infinite R<sup>TM</sup> یک نمونه از مواد تغییر فاز دهنده است که برای یخ زدن و ذوب شدن در دمای آسایش طراحی شده تا فضاهای زندگی را بدون استفاده از منابع انرژی معمولی به دمای موردنظر نزدیک تر کند [۲۷].

جدول ۲: مشخصات مواد تغییر فاز دهنده Infinite R<sup>TM</sup> [۲۷]

| نوع ماده تغییر فاز دهنده | رسانایی W/M-K | گرمایی ویژه J/Kg-k | چگالی kg/m <sup>3</sup> | ضخامت m |
|--------------------------|---------------|--------------------|-------------------------|---------|
| InfiniteRPCM21C          | ۰/۸           | ۳۱۴۰               | ۹۲۹                     | ۰/۰۷    |
| InfiniteRPCM23C          | ۰/۸           | ۳۱۴۰               | ۹۲۹                     | ۰/۰۷    |



شکل ۴: مواد تغییر فاز دهنده Infinite R<sup>TM</sup> [۲۷]

فناوری های وینکو نمونه ای از مواد تغییر فاز دهنده است که ذخیره و توزیع مجدد انرژی های طبیعی را با استفاده از محصولات تغییر فاز ساخته شده از موم گیاهی امکان پذیر می کند. به لطف میکروکپسول های توسعه یافته توسط MCI Technologies، پوشش Enerciel عملکرد حرارتی منحصربه فردی (۱۸۴ J/g) را در طول عمر ساختمان ارائه می دهد و پیک های گرما و سرما را تا ۶ درجه سانتی گراد کاهش می دهد در حالی که در تابستان انرژی حرارتی ایجاد شده توسط تابش خورشید در گچ محبوس می شود [۲۸].

جدول ۳: مشخصات مواد تغییر فاز دهنده Winco Technologies [۳۱]

| نوع ماده تغییر فاز دهنده       | رسانایی<br>W/M-K | گرمایی ویژه<br>J/Kg-k | چگالی<br>kg/m <sup>3</sup> | ضخامت<br>m |
|--------------------------------|------------------|-----------------------|----------------------------|------------|
| WINCO TECHNOLOGIES ENERCIEL 21 | ۰/۱              | ۲۵۰۰                  | ۸۳۲                        | ۰/۰۷       |
| WINCO TECHNOLOGIES ENERCIEL 23 | ۰/۱              | ۲۵۰۰                  | ۸۳۲                        | ۰/۰۷       |

شکل ۵: مواد تغییر فاز دهنده Winco Technologies [۲۸]

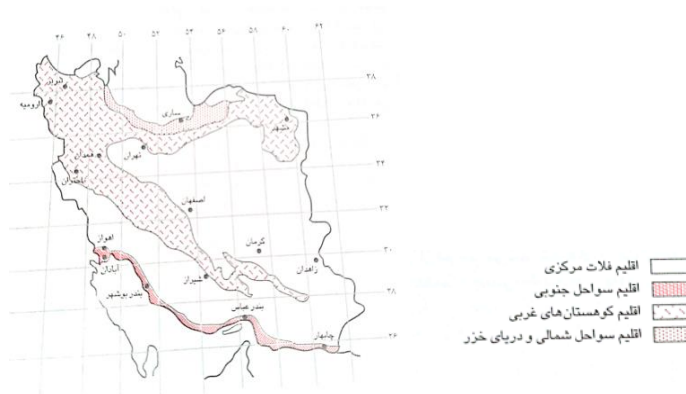


جهت به دست آوردن مناسب ترین ماده تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب و کاهش مصرف انرژی از کم ترین و بیش ترین هر کدام از مواد تغییر فاز دهنده آن مدل برای شبیه سازی در نظر گرفته شده است.

### ۳-۲- تقسیمات اقلیمی ایران

بر اساس تقسیمات کوپن ایران دارای تقسیم بندی های اقلیمی متنوعی است که به صورت چهار اقلیم زیر دسته بندی می شود:

- اقلیم معتدل و مرطوب (سواحل جنوبی دریای خزر)
- اقلیم سرد و کوهستانی (کوهستان های غربی)
- اقلیم گرم و خشک (فلات مرکزی)
- اقلیم گرم و مرطوب (سواحل جنوبی) [۲۹]



شکل ۶: حدود تقسیمات چهار گانه ی اقلیمی ایران [۲۹]

### ۳-۳- مشخصات جغرافیایی و اقلیمی

در جدول (۴) مشخصات اقلیمی و جغرافیایی چهار شهر نمونه با اقلیم مختلف قرار داده شده است. همان طور که مشاهده می کنید طبق مقرارت ملی ساختمان مبحث ۱۹ نیاز غالب انرژی شهرهای اصفهان، تبریز و رشت گرمایش می باشد بنابراین انتظار می رود که دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده به دلیل ماهیت ذخیره سازی در این شهرها موجب کاهش مصرف انرژی در ساختمان شود.

جدول ۴: مشخصات جغرافیایی و اقلیمی شهرهای مختلف ایران [۳۰]

| شهر      | اقلیم         | عرض جغرافیایی | طول جغرافیایی | ارتفاع از سطح دریا | مصرف انرژی | نیاز غالب |
|----------|---------------|---------------|---------------|--------------------|------------|-----------|
| اصفهان   | گرم و خشک     | ۳۲-۳۷°        | ۵۱-۴۰°        | ۱۵۹۰               | متوسط      | گرمایش    |
| تبریز    | سرد           | ۳۸-۸°         | ۴۶-۱۵°        | ۱۳۴۹               | زیاد       | گرمایش    |
| رشت      | معتدل و مرطوب | ۳۷-۱۹°        | ۴۹-۳۶°        | -۷                 | کم         | گرمایش    |
| بندرعباس | گرم و مرطوب   | ۲۷-۱۳°        | ۵۶-۲۲°        | ۱۰                 | زیاد       | سرمایش    |

### ۳-۴- تعیین دمای آسایش براساس متوسط دمای محیط

رابطه‌ای که در آن دمای آسایش براساس متوسط دمای خارجی بوده و اکثریت افراد نه احساس گرما می‌کنند و نه سرما، عبارت است از:

$$t_c = 0/31 t_m + 17/6^{\circ}\text{C} \quad (1)$$

$t_c$  که در آن دمای آسایش برحسب درجه سانتی‌گراد و  $t_m$  متوسط دمای محیط برحسب درجه سانتی‌گراد می‌باشد.

رابطه (۱) به شرطی صحیح است که  $28/5 < t_c < 18/5$  باشد [۳۱].

در جدول زیر دمای آسایش هر شهر براساس متوسط دمای محیط به جهت انتخاب مواد تغییر فازدهنده متناسب با اقلیم به دست آمده است.

جدول ۵: دمای آسایش شهرهای مختلف بر حسب سیلسیوس

| شهر        | بندرعباس | رشت     | اصفهان  | تبریز   |
|------------|----------|---------|---------|---------|
| دمای آسایش | ۲۵/۸۱°C  | ۲۲/۴۹°C | ۲۲/۵۶°C | ۲۱/۴۹°C |

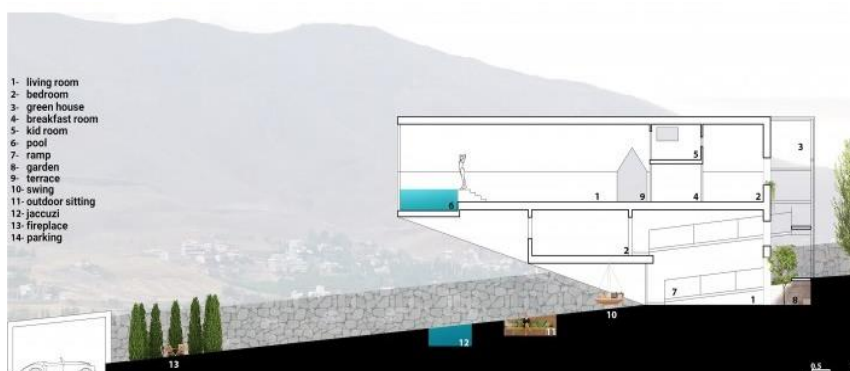
### ۴- شبیه‌سازی با استفاده از نرم‌افزار دیزاین بیلدر

نرم‌افزار دیزاین بیلدر که در سال ۲۰۰۵ وارد بازار شده است، نرم‌افزار تخصصی شبیه‌سازی انرژی، از پرکاربردترین، به‌روزترین و دقیق‌ترین نرم‌افزارهای موجود در زمینه انرژی در تمامی دنیا می‌باشد.

از خصوصیات مهم این نرم‌افزار، استفاده از موتور مدل‌سازی انرژی پلاس است براساس ترکیبی از برنامه‌های DOE و BLAST عمل می‌کند. اساس کار این نرم‌افزار تأسیساتی بر مبنای شرایط اقلیمی بوده و می‌توان با استفاده از آن انرژی مصرفی را برای گرمایش، سرمایش، تهویه و روشنایی در ساختمان‌ها شبیه‌سازی نمود [۳۲].

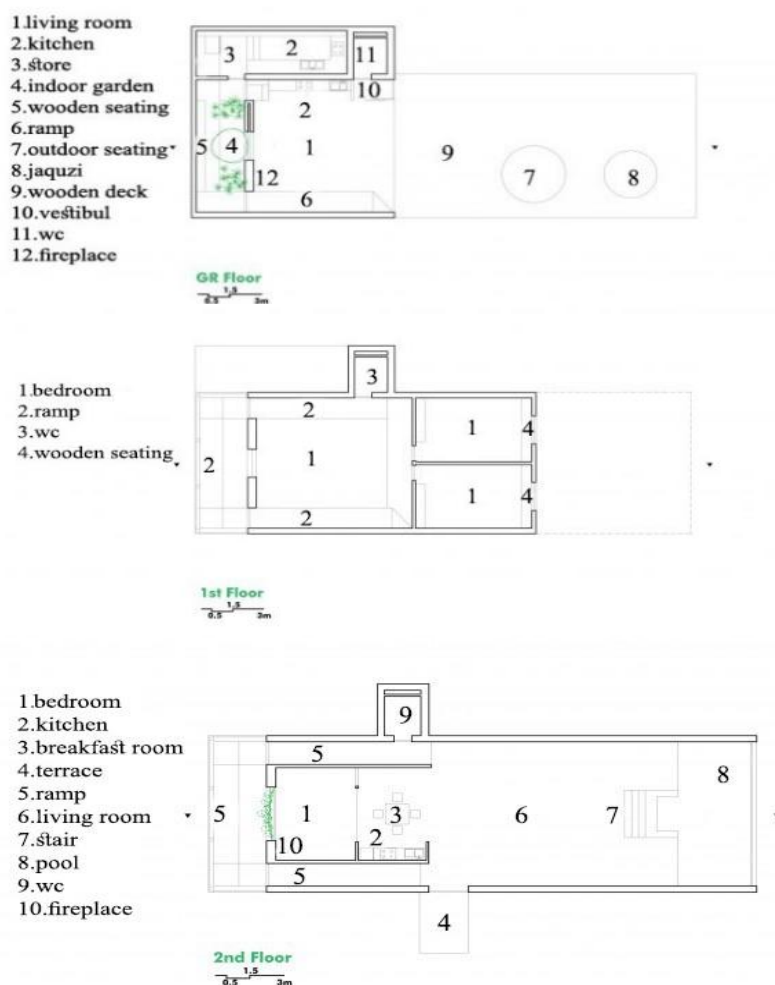
### ۴-۱- اطلاعات ورودی

ویلاي دشت چهل دماوند که اخیراً با زیربنای حدود ۴۴۰ مترمربع در دماوند ساخته شده است به‌عنوان نمونه موردی جهت بررسی و تحلیل داده‌ها مورد ارزیابی قرار گرفت. این ساختمان که در مسابقات معماری رتبه دوم جایز معماری در بخش مسکونی تک‌واحدی را نیز کسب کرده است به جهت داشتن دیوار ترومب کلاسیک در نمای جنوبی ساختمان، به‌عنوان نمونه جهت استفاده در شبیه‌سازی توسط نرم‌افزار دیزاین بیلدر انتخاب گردید. در شروع طراحی به‌واسطه کشیدگی زمین در راستای شمالی جنوبی (طول ۵۰ در عرض ۲۰ متر) این امکان فراهم بود که برای ایجاد احساس نزدیکی بیش‌تر با منظر شمالی، لکه‌گذاری ساختمان در همین راستا گسترش یابد. در ادامه با ایجاد برش موربی در طول ساختمان علاوه بر آن که دید به منظر شمالی به عمق ساختمان رسید سقفی بروی سایت شکل گرفت که حضور فیزیکی انسان در زمان بارش برف و باران یا استفاده از گرمای مطبوع میانه‌ی روز را (در عین محفوظ بودن از تابش مستقیم خورشید) محدود به داخل ساختمان نکند و تا عمق بیش‌تری از سایت، امکان این حضور فراهم شود [۳۳].



شکل ۷: مقطع طولی ویلای دشت چهل [۳۳]

در قسمت جنوبی حجم ساختمان نیز با ایجاد محفظه‌ای شیشه‌ای، قرار گرفتن دیوار سنگی ضخیم در پشت آن و بازشوایی در بالا و پایین (راهکار معروف به دیوار ترمومب) می‌توان انرژی حرارتی تابیده‌شده در طول روز را ذخیره و برای گرم کردن ساختمان در شب مورد استفاده قرارداد. در انتها نیز با پرهیز از تسطیح یا پله‌ای کردن سایت (برخورد معمول در مواجهه با زمین‌های شیب‌دار) مسیرهای دسترسی افقی و عمودی به‌صورت رمپ درآمدند تا با ایجاد حرکتی نرم و راحت در تمام پروژه امکان رسیدن به احساس آزادی بیشتر تقویت شود [۳۳].



شکل ۸: پلان‌های ویلای دشت چهل [۳۳]



شکل ۹: نمای شمالی ویلاي دشت چهل [۳۳]



شکل ۱۰: پرسپکتیو ویلاي دشت چهل [۳۳]

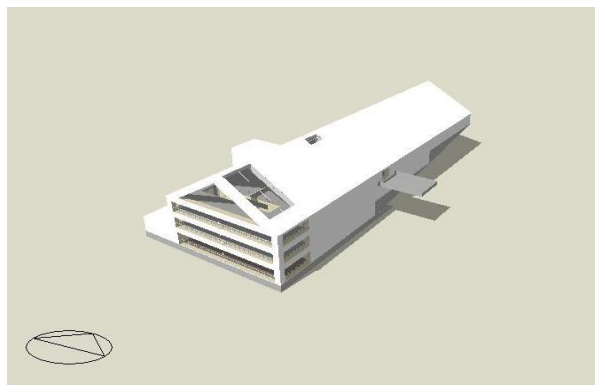


شکل ۱۱: دیوار ترومب در ویلاي دشت چهل [۳۳]

#### ۴-۲- مدل سازی

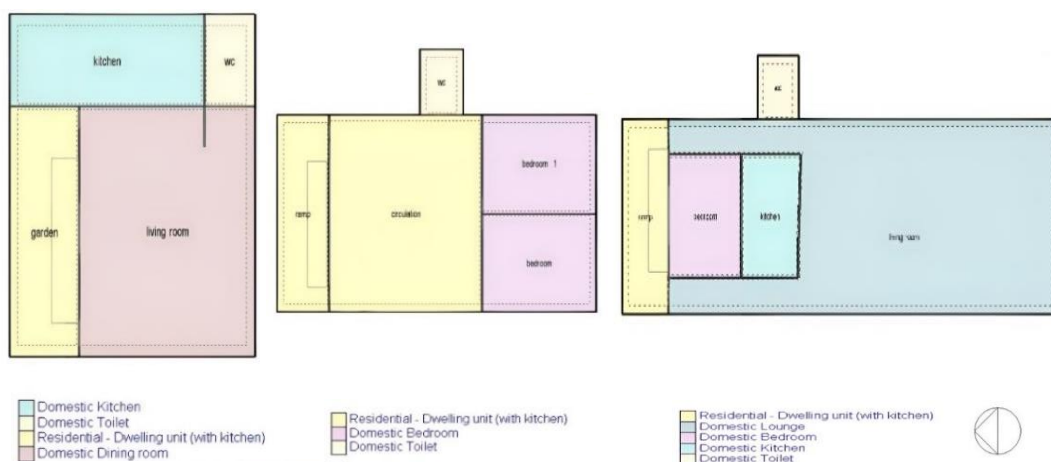
پس از معرفی ویلاي دشت چهل به عنوان نمونه موردی با در نظر گرفتن سیستم تهویه مطبوع و مواد تغییر فاز دهنده متناسب با اقلیم های چهارگانه در چهار منطقه ساختمان که دارای سه طبقه، فضاهای متنوع و دیوار ترومب در جبهه جنوبی ساختمان بود، در نرم افزار دیزاین بیلدر مدل سازی و شبیه سازی شد. در طی فرایند شبیه سازی شرایط اقلیم های مختلف بر ساختمان اعمال شد سپس برای صحنه گذاری بر نتایج دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده به عنوان متغیر در میزان مصرف انرژی ساختمان در چهار اقلیم مختلف ایران مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. شکل (۱۲) نمای ایزومتریک را در نرم افزار دیزاین بیلدر نشان می دهد.

شکل ۱۲: نمای ایزومتریک ویلای دشت چهل

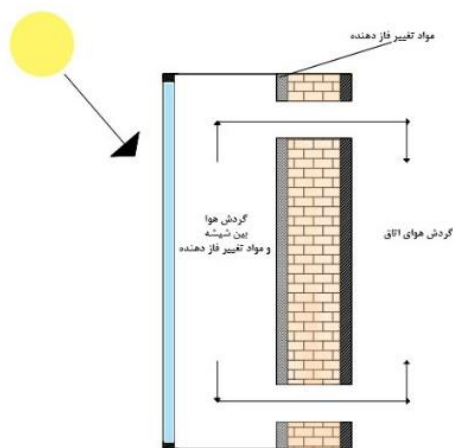


در شکل (۱۳) پلان طبقات ویلای دشت چهل در نرم افزار دیزاین، از نظر شرایط آسایش حرارتی تفکیک بندی شده است.

شکل ۱۳: پلان ویلای دشت چهل در نرم افزار دیزاین بیلدر



در شکل (۱۴) دیوار ترومب دارای مواد تغییر فازدهنده در نمای جنوبی ساختمان و فرایند گردش هوا بین فضای داخل و خارج نشان داده شده است.



شکل ۱۴: طرح شماتیک دیوار ترومب

## ۶- تحلیل داده‌ها

جدول (۶) داده‌های اقلیمی چهارگانه هر شهر را که براساس جدیدترین داده‌های هواشناسی استخراج و در نرم‌افزار دیزاین بیلدر بارگذاری شده است را نشان می‌دهد.

جدول ۶: داده‌های اقلیمی

| شهر      | دمای حساب خشک بر حسب سانتی‌گراد | دمای نقطه شبنم بر حسب سانتی‌گراد | جهت باد | سرعت باد m/s | فشار اتمسفر pa | تابش مستقیم خورشید kWh |
|----------|---------------------------------|----------------------------------|---------|--------------|----------------|------------------------|
| بندرعباس | ۲۷                              | ۱۹                               | ۱۱۵     | ۳            | ۱۰۰۰۰          | ۱۰۰۰                   |
| اصفهان   | ۱۶                              | -۱                               | ۱۰۰     | ۲            | ۸۴۰۰۰          | ۱۱۰۰                   |
| رشت      | ۱۶                              | ۱۲                               | ۲۱۲     | ۱            | ۱۰۰۰۰۰         | ۱۰۹۰                   |
| تبریز    | ۱۲                              | ۱                                | ۹۹      | ۳            | ۸۰۰۰۰          | ۸۰۰                    |

ساختمان با در نظر گرفتن طرح پلان مذکور و رعایت نمونه اولیه مواد تغییر فاز دهنده در جداره‌ها و تنظیم شرایط محیطی متناسب با داده‌های اقلیم چهارگانه ایران به صورت جداگانه شبیه‌سازی شد.

مطابق با جدول (۷) میزان پرت حرارتی برای شهر اصفهان با اقلیم گرم و خشک و شهر تبریز با اقلیم سرد که با توجه به شرایط تنظیم حرارتی نیاز به عایق‌بندی حرارتی جداره‌ها بیش‌تر دیده می‌شود ۷ kw است در حالی‌که در بندر عباس با اقلیم گرم و مرطوب و رشت با اقلیم معتدل و مرطوب که نیاز به تهویه طبیعی و باز بودن جداره‌ها دیده می‌شود و اختلاف دما بین شب و روز کم است این میزان به ۱ kw کاهش پیدا می‌کند.

جدول ۷: میزان پرت حرارتی در جداره‌های مختلف بر حسب kwh

|          | شیشه‌ها | دیوارها | کف   | سقف | نفوذ هوا |
|----------|---------|---------|------|-----|----------|
| بندرعباس | -۱      | ۰/۴     | ۰/۱  | ۰/۵ | ۰/۸      |
| اصفهان   | -۳      | -۱      | -۰/۳ | -۱  | -۲       |
| رشت      | -۱      | ۰/۳     | ۰/۱  | ۰/۴ | ۰/۷      |
| تبریز    | -۳      | -۱      | -۰/۳ | -۱  | -۲       |

## ۷- میزان مصرف انرژی ساختمان

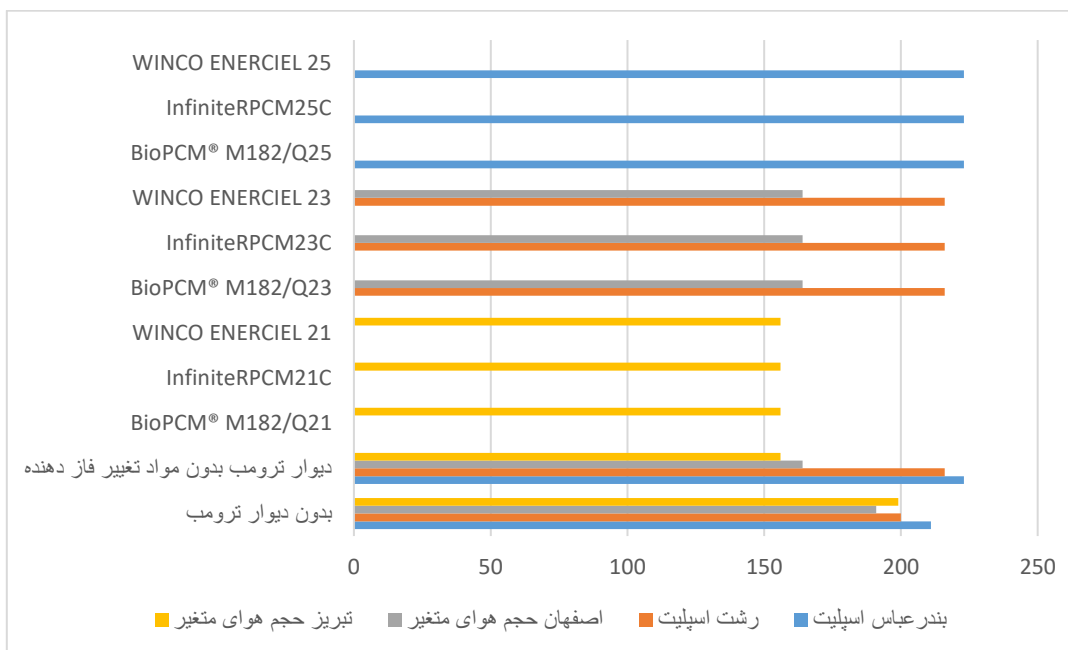
مطابق با جدول (۸) میزان مصرف انرژی ساختمان بر حسب  $\text{kw/m}^2$  بر اساس چهار اقلیم و سیستم تهویه مطبوع متناسب با اقلیم هر منطقه در سه حالت بدون دیوار ترومب، با دیوار ترومب و بدون مواد تغییر فاز دهنده و در سومین حالت با دیوار ترومب و در نظر گرفتن مواد تغییر فاز دهنده متناسب با دمای آسایش اقلیم هر منطقه مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۸: میزان مصرف انرژی ساختمان بر حسب  $\text{kw/m}^2$

| شهر                                   | بندرعباس | رشت    | اصفهان         | تبریز          |
|---------------------------------------|----------|--------|----------------|----------------|
| سیستم تهویه مطبوع                     | اسپلیت   | اسپلیت | حجم هوای متغیر | حجم هوای متغیر |
| بدون دیوار ترومب                      | ۲۱۱      | ۲۰۰    | ۱۹۱            | ۱۹۹            |
| دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده | ۲۲۳      | ۲۱۶    | ۱۶۴            | ۱۵۶            |
| BioPCM® M182/Q21                      |          |        |                | ۱۵۶            |
| InfiniteRPCM21C                       |          |        |                | ۱۵۶            |
| WINCO ENERCIEL 21                     |          |        |                | ۱۵۶            |
| BioPCM® M182/Q23                      |          | ۲۱۶    | ۱۶۴            |                |
| InfiniteRPCM23C                       |          | ۲۱۶    | ۱۶۴            |                |
| WINCO ENERCIEL 23                     |          | ۲۱۶    | ۱۶۴            |                |
| BioPCM® M182/Q25                      | ۲۲۳      |        |                |                |
| InfiniteRPCM25C                       | ۲۲۳      |        |                |                |
| WINCO ENERCIEL 25                     | ۲۲۳      |        |                |                |

مطابق با شکل (۱۵) میزان مصرف انرژی ساختمان در حالتی که دیوار ترومب بدون مواد تغییر فازدهنده می باشد در شهر تبریز از سایر شهرها بیش تر و در حالتی که دیوار ترومب دارای مواد تغییر فازدهنده می شود در سه نوع مواد تغییر فازدهنده شهر تبریز کم ترین میزان مصرف انرژی از شهرهای رشت و بندرعباس، اصفهان دارا می باشد.

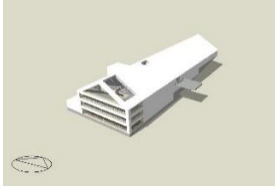
شکل ۱۵: نمودار میزان مصرف انرژی ساختمان بر حسب  $\text{kw/m}^2$



## ۷-۱- ارزیابی میزان مصرف انرژی ساختمان در نرم افزار ریویت

برای ارزیابی دقیق تر مصرف انرژی ساختمان دارای سیستم حجم هوای متغیر در شهر تبریز، که بر اساس تحلیل نرم افزار دیزاین بیلدر کمترین میزان مصرف انرژی را داشت، ساختمان نمونه مجدداً مورد شبیه سازی در نرم افزار ریویت قرار گرفت. نرم افزار ریویت، ابزارهایی پیشرفته برای مدل سازی و تحلیل انرژی ساختمان از طریق پلاگین اینسایت ۱۳۶۰ فراهم می کند. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول شماره (۹) مشخص شد که میزان انرژی مصرفی محاسبه شده در نرم افزار ریویت با نتایج حاصل از نرم افزار دیزاین بیلدر تقریباً تطابق دارد و استفاده از دیوار ترومب در اقلیم سرد می تواند تأثیر مطلوبی بر میزان مصرف انرژی ساختمان داشته باشد.

جدول ۹: مقایسه میزان مصرف انرژی ساختمان بر حسب  $\text{kw/m}^2$

| نرم افزار ریویت                                                                   | نرم افزار دیزاین بیلدر                                                            | شهر تبریز                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
|  |  | تصویر مدلسازی                         |
| حجم هوای متغیر                                                                    | حجم هوای متغیر                                                                    | سیستم تهویه مطبوع                     |
| ۲۰۰                                                                               | ۱۹۹                                                                               | بدون دیوار ترومب                      |
| ۱۵۰                                                                               | ۱۵۶                                                                               | دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده |

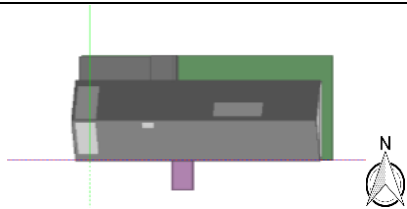
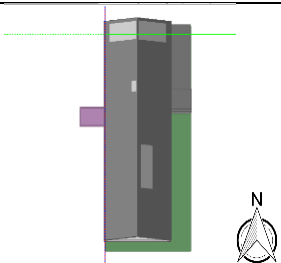
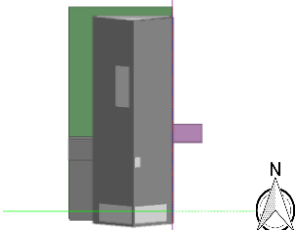
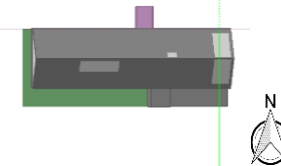
## ۸- میزان مصرف انرژی ساختمان در جهت های مختلف

مطابق با جدول (۱۰) با در نظر گرفتن دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده در شهر تبریز و جهت های مختلف ساختمان شبیه سازی شد. نتایج نشان می دهد که میزان مصرف انرژی از زاویه ۰ درجه رو به کاهش و از زاویه ۱۲۰ درجه تا ۲۴۰ درجه رو به افزایش می باشد و کمترین میزان مصرف انرژی در زاویه ۹۰ درجه و بیشترین میزان در زاویه ۲۱۰ درجه اتفاق می افتد.

جدول ۱۰: میزان مصرف انرژی ساختمان در جهت گیری های مختلف بر حسب  $\text{kw/m}^2$

| زاویه         | ۰   | ۳۰  | ۶۰  | ۹۰  | ۱۲۰ | ۱۵۰ | ۱۸۰ | ۲۱۰ | ۲۴۰ | ۲۷۰ | ۳۰۰ | ۳۳۰ |
|---------------|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| انرژی ساختمان | ۱۵۵ | ۱۵۴ | ۱۵۳ | ۱۵۲ | ۱۵۴ | ۱۵۶ | ۱۵۷ | ۱۵۸ | ۱۵۸ | ۱۵۵ | ۱۵۶ | ۱۵۶ |

جدول ۱۱: موقعیت قرارگیری ساختمان در زاویه‌های اصلی

| ساختمان در زاویه $90^\circ$                                                       | ساختمان در زاویه صفر درجه                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |
| ساختمان در زاویه $270^\circ$                                                      | ساختمان در زاویه $180^\circ$                                                       |
|  |  |

## ۹- میزان مصرف انرژی ساختمان با سیستم تهویه مطبوع متناسب با اقلیم

با توجه به جدول (۱۲) میزان مصرف انرژی سیستم تهویه مطبوع بر حسب kwh براساس چهار اقلیم اصلی در سه حالت بدون دیوار ترومب، دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده و دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده متناسب با دمای آسایش اقلیم هر منطقه مورد بررسی قرار گرفت نتایج نشان می‌دهند که در شهر رشت، اصفهان و تبریز کم‌ترین و در شهر بندرعباس بیش‌ترین میزان مصرف انرژی تهویه مطبوع با در نظر گرفتن دیوار ترومب مواد تغییر فاز دهنده وجود دارد.

جدول ۱۲: میزان مصرف انرژی سیستم تهویه مطبوع بر حسب kwh

| شهر                                   | بندرعباس | رشت    | اصفهان | تبریز  |
|---------------------------------------|----------|--------|--------|--------|
| بدون دیوار ترومب                      | -۶۹۸۲۷   | -۴۴۱۲۷ | -۳۶۸۱۸ | -۲۴۹۵۴ |
| دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده | -۷۰۸۳۶   | -۵۲۰۲۷ | -۳۳۶۶۷ | -۲۹۷۲۴ |
| BioPCM® M182/Q21                      |          |        |        | -۲۹۵۶۲ |
| InfiniteRPCM21C                       |          |        |        | -۲۹۵۹۸ |
| WINCO ENERCIEL 21                     |          |        |        | -۲۹۷۱۴ |
| BioPCM® M182/Q23                      |          | -۵۱۸۰۷ | -۳۳۵۵۴ |        |
| InfiniteRPCM23C                       |          | -۵۱۸۹۴ | -۳۳۵۸۲ |        |
| WINCO ENERCIEL 23                     |          | -۵۱۹۷۲ | -۳۳۶۶۱ |        |
| BioPCM® M182/Q25                      | -۷۰۴۵۸   |        |        |        |
| InfiniteRPCM25C                       | -۷۰۶۳۷   |        |        |        |
| WINCO ENERCIEL 25                     | -۷۰۷۷۲   |        |        |        |

#### ۱۰- بررسی میزان هزینه مواد تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب

جدول (۱۳) میزان هزینه نمونه‌های مواد تغییر فاز دهنده بر حسب تومان در مساحت دیوار ترومب با استفاده از کاتالوگ شرکت سازنده به دست آمده است. نتایج نشان می‌دهد کم‌ترین میزان هزینه زمانی اتفاق می‌افتد که در شهرهای رشت، اصفهان و تبریز از مواد تغییر فاز دهنده InfiniteRPCM و در شهر بندرعباس از مواد تغییر فاز دهنده Bio PCM استفاده شود.

جدول ۱۳: مقایسه هزینه کل دیوار ساختمان بر حسب تومان

| شهر               | بندرعباس | رشت     | اصفهان  | تبریز   |
|-------------------|----------|---------|---------|---------|
| BioPCM® M182/Q21  |          |         |         | ۹۱۷۳۵۰  |
| InfiniteRPCM21C   |          |         |         | ۷۳۳۸۸۰  |
| WINCO ENERCIEL 21 |          |         |         | ۱۲۸۴۲۹۱ |
| BioPCM® M182/Q23  |          | ۱۲۸۴۲۹۱ | ۱۲۸۴۲۹۱ |         |
| InfiniteRPCM23C   |          | ۷۳۳۸۸۰  | ۷۳۳۸۸۰  |         |
| WINCO ENERCIEL 23 |          | ۱۲۸۴۲۹۱ | ۱۲۸۴۲۹۱ |         |
| BioPCM® M182/Q25  | ۷۳۳۸۸۰   |         |         |         |
| InfiniteRPCM25C   | ۹۱۷۳۵۰   |         |         |         |
| WINCO ENERCIEL 25 | ۱۲۸۴۲۹۰  |         |         |         |

در جدول (۱۴) میزان هزینه کل دیوار ساختمان با استفاده از نرم‌افزار دیزاین بیلدر و کاتالوگ مواد تغییر فاز دهنده در دو حالت با مواد تغییر فاز دهنده و بدون این مواد محاسبه شده است.

جدول ۱۴: میزان هزینه مواد تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب بر حسب تومان

| شهر      | دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده | دیوار ترومب با مواد تغییر فاز دهنده | اختلاف هزینه |
|----------|---------------------------------------|-------------------------------------|--------------|
| بندرعباس | ۲۸۴۰۸۳۳۲۶                             | ۲۸۴۲۲۶۵۳۶                           | ۱۴۳۲۱۰       |
| رشت      | ۲۸۴۰۸۳۳۲۶                             | ۲۸۴۲۲۶۵۳۶                           | ۱۴۳۲۱۰       |
| اصفهان   | ۲۸۴۰۸۳۳۲۶                             | ۲۸۴۲۲۶۵۳۶                           | ۱۴۳۲۱۰       |
| تبریز    | ۲۸۴۰۸۳۳۲۶                             | ۲۸۴۲۲۶۵۳۶                           | ۱۴۳۲۱۰       |

#### ۱۱- نتایج اقتصادی

در جدول (۱۵) میزان هزینه مصرفی انرژی ساختمان به صورت سالیانه با در نظر گرفتن دو حالت در ساختمان (دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده WINCO ENERCIEL 21 و دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده) با استفاده از نرم‌افزار دیزاین بیلدر در اقلیم سرد به دست آمده است. نتایج نشان می‌دهد که علاوه بر بازگشت سرمایه، در طول یکسال ۳۴۵۴۹۰۹ تومان نیز سود دهی دارد.

جدول ۱۵: میزان هزینه انرژی ساختمان بر حسب تومان

| اختلاف هزینه | هزینه انرژی مصرفی ساختمان<br>(دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده) | هزینه انرژی مصرفی ساختمان<br>(دیوار ترومب بدون مواد تغییر فاز دهنده) |
|--------------|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| ۴۸۸۲۴۱۰      | ۱۷۷۱۳۴۱۰                                                             | ۲۲۵۹۵۸۲۰                                                             |

## ۱۲- نتیجه گیری

کاهش منابع انرژی منجر به افزایش درخواست استفاده از انرژی تجدیدپذیر به عنوان یک جایگزین مناسب برای سوخت های فسیلی شده است. برای مقابله با این مشکل، گنجاندن روش های جدید و استفاده از انرژی های تجدیدپذیر در مدیریت سیستم های انرژی ساختمان پیشنهاد می شود که در سال های اخیر توجه بسیاری را به خود جلب کرده است و بسیاری از محققان در چند سال گذشته تحقیقات خود را بر روی آن متمرکز کرده اند.

در این مقاله، به منظور کاهش مصرف انرژی در ساختمان ها دیوار ترومب دارای مواد تغییر فاز دهنده برای اقلیم های مختلف ایران پیشنهاد شد که در جزئیات آن سه نمونه ماده تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب ویلای دشت چهل با استفاده از نرم افزار دیزاین بیلدر در نظر گرفته شده است. نتایج شبیه سازی نشان می دهد که میزان مصرف انرژی ساختمان در اقلیم سرد با نیاز غالب گرمایش و مصرف انرژی زیاد ۴۳ کیلووات بر مترمربع و در اقلیم گرم و خشک با نیاز غالب گرمایش و مصرف انرژی متوسط ۲۷ کیلووات بر مترمربع کاهش داشته در حالی که این میزان در اقلیم گرم و مرطوب با نیاز غالب سرمایش و مصرف انرژی زیاد ۱۲ کیلووات بر مترمربع و در اقلیم معتدل و مرطوب با نیاز غالب گرمایش و مصرف انرژی کم ۱۶ کیلووات بر مترمربع افزایش داشته است. همچنین، بررسی مجدد میزان مصرف انرژی ساختمان با استفاده از نرم افزار ریویو در اقلیم سرد دقت و صحت نتایج شبیه سازی را تأیید می کند. در این میان جهت قرار گیری ساختمان در اقلیم سرد که دارای کم ترین میزان مصرف انرژی ساختمان است نیز مورد ارزیابی قرار گرفت و نتایج نشان داد که قرار دادن ساختمان در زاویه  $90^{\circ}$  منجر به کاهش ۴ کیلووات بر مترمربع انرژی می شود. افزون بر این، هزینه انرژی مصرفی ساختمان در اقلیم سرد به گونه ای برآورد شده که نه تنها سرمایه اولیه در طول یک سال باز می گردد، بلکه سودی معادل ۳,۴۵۴,۹۰۹ تومان نیز فراهم می کند. بنابراین می توان نتایج زیر را بدست آورد:

- بیش ترین میزان مصرف انرژی در اقلیم گرم و مرطوب با نیاز غالب سرمایش و کم ترین میزان در اقلیم سرد با نیاز غالب گرمایش اتفاق می افتد.
- استفاده از مدل های مختلف مواد تغییر فاز دهنده در دیوار ترومب تأثیر یکسانی بر میزان مصرف انرژی ساختمان دارد.
- دیوار ترومب کلاسیک در اقلیم های گرم و مرطوب و معتدل تأثیر کمتری نسبت به سایر اشکال استفاده از دیوار ترومب و کاهش مصرف انرژی دارد.
- استفاده از سیستم تهویه مطبوع متناسب با شرایط اقلیمی، موجب کاهش مصرف انرژی و رسیدن به شرایط مطلوب واقعی می گردد.
- اجرای دیوار ترومب حاوی مواد تغییر فاز دهنده در اقلیم سرد مقرون به صرفه است.

## مراجع

- [1] F. Abbassi., N, Dimassi., L, Dehmani, Energetic study of a Trombe wall system under different Tunisian building configurations, *Energy and buildings*, 80 (2014) 302-308.
- [2] YW, Liu., W, Feng, Integrating passive cooling and solar techniques into the existing building in South China, *Advanced Materials Research*, 20 (2012) 368-371.
- [3] XQ, Zhai., ZP, Song., RZ, Wang, A review for the applications of solar chimneys in buildings, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 15 (2011) 3757-3767.
- [4] D, Fiaschi., A, Bertolli., Design and exergy analysis of solar roofs: A viable solution with esthetic appeal to collect solar heat, *Renewable Energy*, 46(2012) 60-71.
- [5] ES, Morse, Warming and ventilating apartments by Sun's rays, *Renewable and Sustainable United States patent US*, (1881) 246-626.
- [6] Z, Hu., W, He., J, Ji., S, Zhang, A review on the application of Trombe wall system in buildings, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 70 (2017) 976-987.
- [7] O, Saadatian., K, Sopian., CH, Lim., N, Asim., MY, Sulaiman, Trombe walls: A review of opportunities and challenges in research and development, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16 (2012) 6340-6351.
- [8] A, Briga-Sá., A, Martins., J, Boaventura-Cunha., JC, Lanzinha., A, Paiva, Energy performance of Trombe walls: Adaptation of ISO, *Energy and Buildings*, 74 (2014) 111-119.
- [9] P, Bevilacqua., R, Bruno., J, Szyszka., D, Cirone., A, Rollo, Summer and winter performance of an innovative concept of Trombe wall for residential buildings, *Energy*, 258 (2022) 1247-1298.
- [10] K, Saadatian., K, Sopian., Y, Jiang, a review of the current work potential of a trombe wall, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 130(2020) 1099-1047.
- [11] X. Jin., M. Medina., X. Zhang, On the importance of the location of PCMs in building walls for enhanced thermal performance, *Energy*, 106(2013) 72-78.
- [12] A.A.M. Omara., A.A.A. Abuelnuor, Trombe walls with phase change materials: A review, *Energy Storage*, 2 (2022).
- [13] J. Llovera., X. Potau., M. Medrano., L.F. Cabeza, Design and performance of energy efficient solar residential house in Andorra, *Applied Energy*, 88(2011) 1343-1353.
- [14] A. Noushin, M. Behrouz, F. Rima, thermal improvement of the walls of existing buildings in the cold climate of Iran using the properties of Trombe walls. 2016.
- [15] B.K. Koyunbaba., Z. Yilmaz., K. Ulgen, an approach for energy modeling of a building integrated photovoltaic (BIPV) Trombe wall system, *Energy and Buildings*, 12(2013) 680-688.
- [16] H.-Y. Chan., S.B. Riffat., J. Zhu, Review of passive solar heating and cooling technologies, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 14 (2010) 781-789.
- [17] G. Quesada., D. Rouse., Y. Dutil., M. Badache and S. Hallé, A comprehensive review of solar facades, *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 16(2012) 2820-2832.
- [18] V.V. Tyagi., D. Buddhi, PCM thermal storage in buildings: a state of art, *Renewable and sustainable energy reviews*, 11(2007) 1146-1166.
- [19] D. Wang., L. Hu., H.u. Du., Y. Liu., J. Huang., Y. Xu., J. Liu, modeling methods and evaluation metrics of Trombe walls, *Renewable and Sustainable Energy Reviews* 124(2020).
- [20] A. Mohamad., J. Taler., P. Ocłon, Trombe Wall Utilization for Cold and Hot Climate Conditions, *Energies*, 12 (2019) 285.

- [21] A. Beck., T. Hoffmann., W. Körner., J. & Fricke, Thermochromic gels for control of insolation, Solar energy, 50(5)1993 407-414.
- [22] N. Islam., K. Irshad., M.H. Zahir., S. Islam, Numerical and experimental study on the performance of a Photovoltaic Trombe wall system with Venetian blinds, Energy, 218 (2021).
- [23] N. Lechner, Heating, cooling, lighting: Sustainable design methods for architects, John Wiley & sons, 2014.
- [24] A. Omara., A. Abuelnuor, Trombe walls with phase change materials: A review, Energy Storage, 2(2020) e123.
- [25] K. Rostampour., H. Hekmat., M. Zabihi, The Role of Phase Change Materials in Improvement and Revitalization of Wind Tower Function; Case study: Warm & Humid Climate. Naqshejahan-Basic studies and New Technologies of Architecture and Planning, 10(2020).
- [26] Building green. BioPCM. <http://www.buildinggreen.com>.
- [27] Environmental Technology Solutions. Infinite-R™ Phase Change Material. <http://www.etsprojects.com.au>.
- [28] Winco-Tech. Winco Technologies Enerciel. <http://www.winco-tech.com>.
- [29] Kasmai, M. Ahmadinejad, M. Architectura Climate. Khak Publishing House, second edition, 2003
- [30] Office of National Building Regulations. Subject 19 of National Building Regulations (Energy Saving). 2019.
- [31] Dr. Zahra, Qiyabaklou, Thermal Comfort Range Estimation Methods, Fine arts 10. 2002.
- [32] A. Fathaliyan., K. Sharif Abad, Investigation of the effect of different energy optimization strategies in building energy classification using Design Builder software (case study: office building). Environmental Science and Technology Quarterly, 2019.
- [33] Aghaei, M. Dasht Chihl Villa. <http://www.caoi.ir/fa/projects/item>, 2020.

## Investigating the effect of thrombus wall containing phase change materials on the reduction of energy consumption (Case study: a model building in different climatic conditions)

Samaneh Eslamian Koupaei <sup>1</sup>, Javad Divandari <sup>2\*</sup>, Mohammad Nazififard <sup>3</sup>

<sup>1</sup> Master's student of Architecture and Energy, Energy Research Institute, University of Kashan, Tehran, Iran

<sup>2</sup> Faculty member, Faculty of Architecture and Art, University of Kashan, Kashan, Iran

<sup>3</sup> Faculty member, Faculty of Mechanical Engineering, University of Kashan, Kashan, Iran

Received: Winter 2025    Accept: Spring 2025

### Abstract

During the last few decades, the use of renewable energy such as solar energy is proposed as a solution to meet the growing needs for new energy sources and respond to the needs of dealing with environmental pollution in the building sector. Among these, one of the methods for providing heating of the building and using thermal storage techniques is Trombe wall. In this article, a Trombe wall containing phase change materials was modeled using Design Builder software and the effect of building orientation on the amount of energy consumption in an existing building, in four different climates according to three samples of phase change materials available in Iranian markets and also It has been evaluated according to the comfort temperature of the climate. The simulation results show that the effect of phase change materials is the same in all three tested samples, but in the examination of the amount of energy consumption, the highest amount is 223 kilowatts per hour in hot and humid climates and the lowest amount is 152 kilowatts per hour in cold climates and at an angle of 90°. According to the prices of energy carriers, the cost of building energy consumption in cold climates is such that it allows the return of investment for phase change materials in the Trombe wall during one year, and it can be concluded that the implementation of the Trombe wall containing phase change materials of any of the examples in The Iranian market is affordable in the cold climate.

**Key words:** Trombe Wall, Phase Change Materials, Energy Consumption Reduction, Simulation, Design Builder.

\*corresponding author: j.divandari@kashanu.ac.ir

**Cite this article as:** Samaneh Eslamian Koupaei, Javad Divandari, Mohammad Nazififard, Investigating the effect of thrombus wall containing phase change materials on the reduction of energy consumption (Case study: a model building in different climatic condition. **Journal of Energy Conversion**, 2025, 12(1), 23-42.